
door Emile SMISSAERT.

<<<<<<<<<<<<<<<<<<<

De “gecultiveerde wereld” kent de geplogenheid om zogenoemde “**huldeboeken**” toe te kennen aan een uitblinker of een verdienstelijke in zijn/haar genre en/of loopbaan. Op het einde van een carrière, een jubileum of een kroonjaar, - aangeboden aan en voor die gelegenheid geschreven door sympathiserende collega’s en leerlingen, door vrienden en door naaste bekenden allerhande. Een speciaal iets dat, onder een geijkte vorm van een speciale boekuitgave gelanceerd en verspreid wordt. Kortom, als *geste* en als *bekroning* om de bewezen diensten en verdiensten van een personaliteit te onderstrepen en te bewaren voor de toekomst. Verba volant, scripta manent = woorden vervliegen, het geschrevene blijft, - is het niet? Het is gebruikelijk dat de verscheidene, ten beste gegeven “mengelingen” (“miscellanea”), gelegenheidsopstellen, kleine studies en grote artikels althans dit primerende hoofdbindmiddel gemeen hebben. Namelijk, dat ze cirkelen rond thema’s en aspecten die de gelauwerde doorheen zijn/haar loopbaan nauw(er) aan het hart lagen en in zijn/haar wetenschapsarbeid in geschrifte aan bod kwamen of dat er door hem/haar over gedoceerd werd en/of dat ze reeds eerder wat nader uitgewerkt waren geworden door de gevierde. Maar het is ook mogelijk dat van de gelegenheid gebruik gemaakt wordt om een variërend aantal, reeds eerder gepubliceerde maar zowat overal verspreide eigen studies door de jubilaris, nu in dergelijke bijzondere hulde-uitgave gebundeld worden. Onder de titel van bijvoorbeeld “*Verzamelde opstellen*” of nog frappanter uitgedrukt door een eclatant en gekend gezegde van de feesteling als verzameltitel te gebruiken. Variaties zijn ook hier legio!

Hoe ziet de interne structuur van zo'n *huldeboek*, geredigeerd na een oproep tot medewerking door een paar getrouwen, er eigenlijk uit? Inleidend worden de carrière alsook de verdiensten van de jubilaris door hen namens allen overzichtelijk maar steeds lovend in de verf gezet. De dikwijls vele mindere kantjes en gebreken, het nu eens falen, dan weer bij wijlen feilen worden bedekt en gepasseerd. Een wijs mens weet wat hij zegt maar zegt niet alles wat hij weet. Kritiek, nimmer netjes maar o zo menselijk en veelvuldig in gebruik, - die is er immer, maar dat gebeurt wel: kwistig, omfloerst of juist ongezoeten in de zgn. "wandelgangen" van het milieu waarin voornoemde verkeerde – voordien, 'binstdien' en nadien, ... maar dit wordt niet 'op papier' prijs gegeven. De bibliografie van de gehuldigde wordt nauwgezet weergegeven, wat later en voor anderen van nut kan zijn. Gevolgd door de reeds vernoemde, gevarieerde bijdragen, grote en kleine, geschreven als eerbetuiging. Een lijst van hen die vooraf 'intekenden' (en betaalden!) sluit het boekwerk af. In de instituutsbibliotheek te Gent alwaar ik tijdelijk, toegewijd bedrijvig was en waar ik vooral door eigen lectuur veel bijgeleerd heb (ik zag daar al vroeg het nut en belang van in), was er een hele boekenkast vol met dergelijke *laudatio's* voor 'geleerde bollen' en verdienstelijke personen. Zo'n zogenoemd "Festschrift" (eigenlijk een onvertaalbaar begrip) is weliswaar een bekroning, maar luidt tevens ook het einde in van een gevulde positie in actieve dienst. Al wordt de uitgewuifde nog heel wat "noeste werkkraacht" toegewenst, een feit is en blijft dat bij het merendeel van hen de 'beste snee' er al lang van af is

Soms, o.a. om de dure kosten voor wat toch maar ‘gelegenheidsdrukwerk’ is (en waarvoor vaak niet genoeg ‘inschrijvers’ warm voor te maken zijn) te ontwijken, of omdat het personage niet ‘gewichtig’ (hoe men dat ook mag interpreteren!) genoeg is, of gewoon om aldus doende vooraf en van zelf een voldoende kopers en -lezerspubliek te kunnen bereiken, gebruikt ‘men’ hiertoe één nummer of een dubbelnummer van een wetenschappelijk tijdschrift van dewelke de gelauwerde lid

van de redactie was of is. Meer en meer is dit heden het geval. Zoals u weet, biedt een periodiek een forum aan mensen die grosso modo dezelfde belangstellingsthema's hebben en koesteren, en er geldt en tijd voor over hebben. Uw, ons tijdschrift 'De Plate' behoort hiertoe. Zo'n gelegenheid deed zich kort geleden weer eens voor, nl. in de wetenschappelijke periodiek: "*Germanistische Mitteilungen: Zeitschrift für deutsche Sprache, Literatur und Kultur*", nr. 67 en in 2008 in Brussel uitgegeven. Met als thematitel: "Kontakte und Kontraste", als huldeblijk bestemd voor en gepresenteerd aan emeritus Prof. Duhamel (UA). Al bladerend in de inhoudsopgave, viel mijn oog op het artikel (p. 101-117, met lit.opg.) van een mij, voor de rest onbekende mevrouw Sonja Malzner (°1974). Met name (en in vertaling): "*Wat een gezegend land is België!*": *België en de Belgen in Duitstalige reisverslagen van de negentiende eeuw*". Nog scherper gepreciseerd: van schaarse, toenmalige reizigers uit Oostenrijk en Duitsland die in die landen gedrukte herinneringen nalieten. Iets wat nog niet bij ons in druk gekend was **én met een ietsje over het Oostende van die tijd**.

Ofschoon slechts heel weinigen deze kleine woongemeenschap enige regels tekst waardig achtten, moeten deze vindplaatsen daarom hier niet ontbreken. "In de stad zelf is nu totaal niets merkwaardig, alles is er effen en vierhoekig, zoals het dient te zijn bij een stad van deze tijd". Deze indruk deed een zekere Oostenrijker Aloïs Messmer in de zomer van 1853 op en hij wijdde zich dan aan het gadeslaan van de badgasten Zijn "*Reiseblätter gesammelt zwischen Venedig und Amsterdam*", II, 3 (Innsbruck, 1854-1858,), p. 239 maken er gewag van.. Alsook over zeker "Geputztes Volk" [net (?) volk] dat ronddartelt, insgelijks in 1853, op het strand en dat zich laat verwennen door de "vrienden van het mensdom", de herbergiers [de logementhouders (?)]. Een andere constataatie stamt van Karl Baedeker (1801-1859), een Duitse boekhandelaar die ruime tijd bekend is gebleven om zijn reisgidsen: "nergens laat zich het *dolce farniente* beter bedrijven als hier". Zie zijn tweede uitgave d.d. 1843 van zijn reisboek over "*Belgien: Handbüchlein für Reisende, die sich leicht und schnell zurecht finden wollen*" (p. 178). Aan Oostende wijdde hij tien bladzijden ("*Ostende und Bäder*")".

Voornoemde literatuurhistorica Sonja Malzner die deze bestofte reismemorialen ver weg in het buitenland opspoorde en uit de boekenrekken deed halen, kwam tot volgende, schijnbaar voor de hand liggende slotsommen.

Eerstens: "De reisroute van bijna alle Duitsers wordt dan ook door het spoorwegnet van te voren geboden": (...) Luik, Leuven, Mechelen, Brussel, Antwerpen, Brugge (...) "Reizigers naar Engeland wijdten tenslotte een paar regels aan Oostende". *Tweedens*: "De reizigers uit de negentiende eeuw en die schrijven, zijn mensen met ontwikkeling die geïnteresseerd zijn in kunststeden en kunst: musea, schilderijen en imposante gebouwen, - en zoeken bij ons gelijkgezinden op (p. 105-107).

Met nog een uitspraak uit het midden van de 19de eeuw over ons heem besluiten wij het citeren van hun tijdgenoten. "Het stadje ziet er zo fris uit, alsof het juist opstijgt uit het zeebad, dat dagelijks duizenden in zijn rayon verfrissing biedt", aldus een indruk uit 1846 die C. Ludovic (in: "*Flüchtige Bemerkungen auf flüchtiger Reise durch einen Theil Belgiens*") bijgebleven is na een kort oponthoud bij ons, "alle aandacht van de reizigers richt zich op de zee, met dewelke zij wellicht hier voor de eerste maal in aanraking komen" (p.113).

Pas via Malzners essay kwam ik nader aan de weet, dat Stefan Zweig (1881-1942) - vooral eertijds in brede kring een internationaal geliefd en bereisd, een veelzijdig én gelezen én geprezen auteur – ruim vijftig jaar later een opmerkelijk krantenartikel schreef over het seizoen van het "*Oostende van 1902*" dat nu nog het proeven en lezen, het savoureren waard is. En dat het heden voorkomt in zijn, veel later pas, verzamelde reisverhalen: "*Auf Reisen*" (naar Parijs, Montmartre, Dijon, Arles, Avignon, Londen, Spanje, Zürich, Antwerpen, ... Oostende ..., Italië, Firenze, de U.S.A., Canada). Een pocketuitgave verscheen in 2004 in Frankfurt bij Fischer Verlag, een Franse vertaling van 2002

heel recent in de reeks “Le Livre de Poche”. Ten einde me in te werken in het leven en het oeuvre, in relatie met onze streken, van voornoemde Oostenrijks auteur, stootte ik op een deel, op dit gebied een voorloper!, van het al bij al verdienstelijk te noemen essayistisch-literair werk van de Oostendse schrijver (die om den brode leraar van Germaanse taal- en letterkunde was) John Gheeraert (1939-2003).

Even een heel persoonlijke parenthese waarvoor ik teken en alleen verantwoordelijkheid draag. Tijdens zijn korte leven kenden wij - stads- en leeftijdsgenoten, grotendeels als nog onbedorven te betitelen tieners, goed beschermde jongelui voor de boze buitenwereld, twee leerlingen ook uit het centrum-van-stad van het Onze Lieve Vrouwe College Oostende, middelbare sectie – elkaar eigenlijk maar zeer oppervlakkig in de omgang. En wij zijn nooit kameraden geweest. Elk ging zijn weg, zijn gang. Ongewild, toevallig. Zag hij in mij misschien een concurrent? Joost mag het weten. Slechts eenmaal 's jaars, begin de jaren '80, ontmoetten wij elkaar en zaten wij dan samen bijeen in de Dominicanenkerk, alwaar de Paters, bekend te Oostende voor hun Vlaamsgezindheid, hun genodigden vergastten op een of andere lezing door de eminente letterkundige en dichter, priester-leraar Anton Van Wilderode, uit Sint-Niklaas. Zo weinig contact met elkaar? Deels karakterieel te verklaren (John was eigenaardig, gesloten en o.m. eenzellig van aard, zeker voor wie hem niet goed kende, en ik had en heb bv. mijn eigen manier om, naar best vermogen en onbevooroordeeld voor interpretatie der feiten en personages, nader te komen bij wat geschiedenis en literatuur te bieden hebben), deels omdat wij, elk van zijn kant, partieel en zonder opzet, wat in dezelfde literair-historische vijver van de ‘Belgische kust’ en ‘Oostende’ visten. Dat mag, dat kan toch, - of niet soms? Oostende (zijn jeugdijaren en om den brode leraar-germanist) en Bredene aan Zee, alwaar hij en zijn gezin (Dina Clybouw en drie kinderen) woonden in de Duinhelmlaan 7. Om voort te gaan, van mijn part gezien, achtten wij, zeker later, wél elkaars pennevruchten en persoon. Trouwens, waarom niet? Er is m.i. voor menigeen een eervolle en verdienstelijke plaats weggelegd: elk volgens zijn interesse, zijn kennis en zijn ge- en bedrevenheid. Tenminste, voor hen die metterdaad iets *willen doen* – ja, 't is werk dat onbezoldigd is en dat ‘na de uren’ verricht wordt - en zich onbevangen, niet vooringenomen opstellen ... Meer nog: die positief - intellectueel eerlijk hun studieonderwerp en eigenlijk gelijk welke medemens benaderen en pogen in te schatten. Iets wat niet gemakkelijk is en kloeke inzet, vaste goede wil, objectiviteit in alle opzichten, vraagt wil men slagen. Johns geestelijke nalatenschap en archief berust uiteindelijk, en is daar best op zijn plaats, in het gigantisch geworden archief en museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC) qua bezit, het zgn. “*Letterenhuis*”, Minderbroedersstraat 22, te Antwerpen [zie in haar tijdschrift ‘*Zuurvrij*’, resp. de nrs 17 (2009) en 18 (2010)].

Ik preciseer J. Gheeraerts brochure: “*Bericht uit Bredene: vermaarde Joodse emigranten in Vlaanderen*”, uit 1987, en het rijpere, meer doordachte, beter uitgewerkte door verder onderzoek en bewerking, frappanter ook van titel en m.i. mede daardoor een geslaagder te noemen evocatie van “*Stefan Zweig: een Weense flaneur in Vlaanderen*”, uit het jaar 2000. Mark Schaevers, een essayist (*Standaard der letteren*), publiceerde kort daarop eveneens over dat zelfde onderwerp. Insgelijks over de twee handsvol sterke Duits-Joodse kliek schrijvers, - op de vlucht voor het Hitlerisme, bestendig kampend met weinig of geen geld, hun eenzaamheid en miseries in den vreemde en ... hun drankzucht. In de loop van zijn boek “*Oostende, de zomer van 1936*”, uit 2001, erkent Schaevers dat, ik citeer, “J. Gheeraert de eerste speurder (was) naar de *Exil*-gemeenschap aan de Belgische kust” (p. 71). Zie ook nog: J. Gheeraert: *Literatuur: bladerend in het gastenboek van een badstad*, in: Z. Seewald: *Joodse sporen in Oostende* (Oostende, 2000), p 69-87: portr. Tenslotte, merkwaardig en zeker niet banaal om te citeren is dat, voor zover ik weet, John telkens bij een paar uitgeverijfirma's (o.a. bij de firma C. De Vries-Brouwers, Antwerpen-Amsterdam) interesse vond, bereidheid om zijn diverse schrifturen in boekvorm te drukken en te verspreiden én dat er bij een bepaald publiek een verlangen was tot aanschaffen. “Wordt hij nog gelezen?”, een nonchalant, eerder schamper geuit, soms moordend zinnetje. Moeilijk te zeggen, vind ik, die zijn werk - fiction in mindere mate maar vooral zijn non-fiction - wél blijft appreciëren. Met andere woorden, en

kenners weten wat ik bedoel, als ik van oordeel ben dat John Gheeraert, literair beschouwd, zich ‘nog in het vagevuur bevindt’. Zal hij, één der zeer weinige hedendaagse Oostendse creatieve auteurs met meerdere titels in druk uitgegeven, de “tand des tijds” goeddeels en vrij gaaf weten te weerstaan? Nog anders gezegd: weten te *overleven*? Verder ter hand genomen en *gelezen* worden? Moeilijk te voorspellen, heden nauwelijks te achterhalen, niet? Verheugend alvast én terecht om constateren is dat Gheeraert voorkomt in de bloemlezing uit 2007: “*Aan dezelfde zee: Oostende in de Nederlandse literatuur*”, een ‘Davidsfonds/literair’-uitgave en samengesteld (in opdracht wellicht) door jongeren als Tom Sintobin (°1974) en Koen Rymenants (°1977) die verbonden zijn aan de K.U. Leuven. Verder, hopelijk wordt John niet zomaar bijgezet in wat literatuurgeschiedenis heet, niet te onzacht ‘aangepakt’ en als het ware ‘kapot geanalyseerd’ door één of ander ‘*aasgier der filologie?*’ (een bittere uitspraak uit 1963 en een aan de kaak stellen van een bepaald ‘slag’ door Maurice Gilliams), niet een “interessant” stuk ‘onderzoeksobject’, voor een of ander snoeshaan of -hen die zich als ‘vorser’ of als student(e) declareren. Het gevaar is m.i. niet denkbeeldig en het ware misplaatst, meer nog: spijtig te noemen.

Uit de correspondenties en memoires van en over deze bent Duitstalige Joodse emigranten, neergestreken als ontredderde, lam geslagen, gedesorïënteerde trekvogels aan onze Kust in 1936, citeer ik enkel volgende indrukken, meer niet, die ons betoog kunnen opkrikken en waarmee wij dit overzicht tot een sluitend einde kunnen brengen Bij de schrijfster Irmgard Keun (1905-1982) liet Stefan Zweig toen volgende indruk na: “Een uiterst decoratieve verschijning. Elegant en met wat weemoed in z’n donkere blik(.) zag hij eruit zoals een bioscoopbezoeker zich in die tijd een beroemd schrijver voorstellen zou. In alle landen waren z’n boeken bekend, gelezen en gewaardeerd (...)”. En dan, met een terugblik op de kleinmenselijke frustraties op geconstateerd succes bij een ander: “In Oostende wekte hij zeker de jaloersheid op van vele kleine emigranten” (*Bericht uit Bredene*, p. 17). [Ca. 1940:] Het gemis aan een vaste, veilige omgeving te midden van zijn boeken en de onverdraagzame Jodenhaat die bij velen openlijk of geniepig woekerde, in de heimat en ook elders, vraten in op zijn gemoed, zijn blijmoedigheid en zijn creativiteit. S. Zweig kreeg meer en meer last van depressies. Z’n grootste vrees was dat de oorlog lang zou duren. Schijnbaar had hij alle materieels, maar diep in zich worstelde hij met afmattende vlagen van melancholie, van vertwijfeling. Efficiënte antidepressiva ontbraken nog in die tijd. Er kwam een dubbelzelfmoord van in februari 1942 te Petropolis (in de buurt van Rio de Janeiro) in Brazilië. Man en vrouw kregen aldaar een druk bijgewoonde begrafenisdienst en hun laatste rustplaats. En nadien: stilte? Neen, zijn talent zorgde, kort daarvoor zij het moeizaam, nog voor één meesterwerk dat hem voor altijd zal ontrukken aan de vergetelheid of miskennis. Zijn goed geschreven memoires die een geslaagd sfeerbeeld bieden van “*De wereld van gisteren*” blijven boeien en ontroeren, - generaties lang en verder. Oostende komt, op glorieuze wijze, er meermalen in voor.

OP REIS: Auf Reisen = Voyages

=====

Wijlen John Gheeraert wijdde in het jaar 2000 een aparte, diepgaandere studie over “Stefan Zweig: een Weense flaneur in Vlaanderen”. Hij puurde uit de memoires van Zweigs eerste vrouw, Friderike M. von Winsternitz, volgende uitspraak die haar bijgebleven was. “Stefan, in zijn jeugd, bezocht dikwijls met zijn zeer bemiddelde ouders België; waarschijnlijk waren het enkel vakantie-reizen naar Oostende dat als kuuroord voor de Duitse en Oostenrijkse hogere burgerij en aristocratie een begrip was (p.15). Het eerste ons bekende reisverslag van Zweig heet “Saison-tage in Ostende” (gepubliceerd in: ‘Vom Fels zum Meer’: illustrierte Zeitschrift für das deutsche Haus, Stuttgart; jrg. 20, nr. 2, september 1902). Stefan kon eigen, als honorarium zelfverdiend geld goed gebruiken, want in 1902 was hij nog doende (op heel matig tempo) met het pogen behalen van een “Doktor”-titel (*Dr. Phil.*) aan de universiteit van Wenen waarin hij slaagde in 1904.

Twee componenten typeren hem. Toen al. Een passie voor literatuur én een overvloedige reis-, lees- en schrijflust. Hier was hij zeer bedreven in, ervaren en vindingrijk, vol verbeelding, talentvol en naarstig (wat onontbeerlijk is).. Hoewel chronisch depressief van aard en wezen, wat remmend werkt op het vlot functioneren, wist hij toch in de loop van veertig jaar zeer veel en heel verscheiden, waardevol gebleven literair werk op papier te zetten. Stefan Zweig had naam en faam, hij werd gelezen en gekocht. Nu nog wordt hij tot de “groten” van de Duitse letterkunde gerekend, iets wat weinigen gegeven wordt en veelzeggend qua appreciatie is. Heel onlangs (d.i. september '10) zag ik vooraan in de etalage van Boekhandel “New Corman” (Witte Nonnenstraat) een nieuwe, Franstalige (!) biografie prijken over deze literaire volbloed.

Genoeg algemeenheden. Ons interesseert een veel later, na zijn overlijden in 1942, verzamelde *bundel reisverslagen* van in totaal 17 verhalen, waarin het motief ‘feest’ herhaaldelijk in voorkomt. Ze verscheen pas in 1976 en werd hernomen in 1993 (pocketboek), onder de titel “Auf Reisen”; een Franse vertaling “Voyages” hiervan werd aan de lezers aangeboden in de jaren 2000 en 2010 (een ‘livre de poche’-uitgave, nr. 15372), door ons gebezigd en wat aanleiding gaf tot dit, ons groot artikel! Zweig schreef bij voorkeur novellen of korte romans. Hij beheerst taal en stijl, weet zijn gedachten passend te formuleren en sfeer te scheppen, schrijft wel te langdradige zinnen ‘op z’n Duits’ wat hinderend, remmend, moeilijk te lezen is voor mensen van nu.. Stefan Zweig beheerst het métier: een geboren, vruchtbaar literator, iemand die geheel en uitblinkt in de literatuur.

Dit alles is reeds in zijn vroege reisopstellen merkbaar. Al in 1902, hij was toen amper 21 jaar oud, toen Stefan Z. het seizoenleven te Oostende treffend en genuanceerd wist over te brengen en weer te geven op krantenpapier, genietbaar voor zijn lezers en lezeressen in en rond Stuttgart dat gelegen is aan de Neckarrivier en als hoofdstad dienst deed/does van Baden-Württemberg en nu, na circa 100 jaar, voor de leden van “De Plate”.

Ofschoon menigmaal - hoeveel en wanneer is niet gekend - op vakantie geweest te Oostende, veronderstel ik dat de jonge Zweig die de Franse taal goed machtig was, dagelijks het lokale seizoenstagblad “*La Saison d’Ostende*” (vooral de eerste bladzijde) inkeek, herlas en bijhield. Ten einde een verantwoord beeld te krijgen en zijn inzicht te vormen hoe de seizoendagen, feesten en activiteiten opeenvolgend hun verloop kenden. Ik zou zeggen: daar deed ie verstandig aan. Persoonlijk vind ik Stefan Zweigs seizoensoverzicht zwierig, waarachtig en geslaagd, - nu nog is het zonder sleet, lezenswaard en genietbaar. Iedereen lukt daar niet in, dat is duidelijk. Mij verbaast en treft het wel, dat hij ook oog had, en dat neerschreef op het einde van zijn verslag, voor de mindere kanten van deze successtad, *cette ville balnéaire à la mode*. “September. Oostende, de stad Oostende openbaart zich meer en meer: (...) en voornamelijk de armoede en de armzalige toestand die men doorgaans gedurende het seizoen niet opmerkt, verblind als men is door de luister en de luxe (...).

J. Gheeraert resumeerde, gaf getrouw de kerngedachten weer en beperkte zich tot één pagina overzicht. Hij moest zich wel matigen, want de uitgever, lettend op de te voorziene ruimte en dito dure drukkosten, heeft het laatste woord en hij loopt het risico van verkoop, niet de auteur. Wij daarentegen kunnen de tekst hierna volgend voor het eerst in onze taal *integraal presenteren!*

- 1 9 0 2 -

I. – De integraal weergegeven tekst zelf:

+++++

Saisonstage in Ostende = La saison à Ostende = Zomerseizoen te Oostende.

door Stefan ZWEIG
(vernederlandst door E. Smissaert zelf)

De seizoenperiode in Oostende betekent een levendige en ononderbroken wisseling van feesten en publieke manifestaties. Al komt dit verlangen pas op de achtergrond voor bij alle trouwe liefhebbers van deze **badstad** – de grootste en de elegantste van België – , dan is dit wel het wààrom voor het merendeel van de mensen die een badplaats opzoeken, te weten: de nood aan rust en aan ontspanning. De mens die het jaar door het gevoel heeft dat hij meegesleept wordt in de opwindende en doldraaiende beweging van de geneugten van de grootstad [...] Hij die zijn polsslag voelt kloppen en van wie al zijn veerkracht tot de limiet gespannen wordt; en die om zo te zeggen volgepropt is met cultuur en raffinement. Die gewend is om gedurende de zomerweken te genieten van een harmonieuze ontspanning in het ongestoord, stil bewonderen van de natuur door geen contact meer aan te houden met deze krachten.

Maar[,] het publiek in Oostende is heel anders. Voor hen is dit vakantieverblijf geen verstrooiing, geen onderbreking. Het is, juister uitgedrukt, integendeel maar een glinsterende schakel in de ketting-zonder-einde van de mondaine genoegens, een vervangingsmiddel voor de brandend hete boulevards van de metropolen, van hun schouwburgen, van hun feestelijkheden, van hun tuinen die ontoegankelijk geworden zijn door de schroeiende zon.

Geleidelijk aan is Oostende het niet-officiële trefpunt geworden van deze ware en deze onechte aristocratie die men altijd ziet zich te handheven en boven te drijven, als een flonkerend zeeschuim op de golven van de hoofdsteden. [Een aristocratie] die elkaar ontmoet en overal herkend kan worden, voor dewelke de geboortestad in feite maar een doorreisstation is van waaruit zij de grote, internationale genotcentra poogt te bereiken. Oostende verschaft onderdak aan deze welgekomen gasten in volle zomer, van juli tot aan de laatste dagen van de maand augustus.

Men zou het een oneindig aantal keren kunnen hebben over deze dagen, zonder zelfs maar één woord te wijden aan de magnifieke ligging van Oostende. Want, *dans le tableau d'ensemble* [in het geheel van het plaatje], fungeert de natuur eerder als decor.

Het is net of de natuur enkel zo kwistig omspringt met schoonheid om [des] te meer de triomf van de moderne beschaving te prijzen en om op voortreffelijke wijze een kader te scheppen dat haar waard is [en] waar de menselijke schoonheid en de verworvenheden van het menselijk vernuft in voorkomen. Hier hangt het effect, dat door het strand teweeg gebracht wordt, niet zozeer af van het zicht dat zich in de verte uitstrekt over zee, die een gekruide en opwekkende lucht aanbrengt

Ik kan vooreerst niet anders dan de buitengewone klasse van **de hotels** te bewonderen, alsook de weelderige toiletten van de dames die daar verzameld zijn, gelijk op de promenade van een grote stad. Van op het havenhoofd dat diep in zee steekt, ontdekt men het indrukwekkende welslagen van de moderne techniek[.] De haven met zijn stoomboten en zijn elegante jachten. De badplaats, het strand is op zichzelf minder interessant. Maar wel door de ongewoonheid van de badkostuums, door een vrijheid, nogal ontwikkeld, van zeden. Ja, hier stelt de natuur weinig voor in vergelijking met de werkstukken van de mens, want de beschaving komt in de weg te staan door middel van haar meest recente en meest verfijnde verwezenlijkingen.

Het uiterlijk van Oostende is, vanzelfsprekend, de getrouwe weergave van haar bezoekers. Mensen die tijdens het jaar druk bezig zijn, hebben in de zomer behoefte aan nietsdoen. Daarentegen, de lieden zonder beroep of wier functie hen niet benauwt, die streven altijd een oppervlakkige bezigheid na die zij hier door het beoefenen van sport en spel zoeken te voldoen.

Een gebeurtenis, een feit bewijst wel hoezeer **het kansspel** voor Oostende een bestaansvoorwaarde is geworden. Verleden jaar [1901], toen de speelzalen te Oostende en te Spa dienden gesloten te worden, wenste de Belgische Staat beide steden schadeloos te stellen met de som van 7 (zeven) miljoen frank. Momenteel echter is het decreet nog niet van toepassing. Hoe dan ook, dit bedrag geeft bij benadering een voorstelling van de verbazend hoge opbrengsten die alleen nog maar het spel elk seizoen teweegbrengt.

's Werelds centrum van de elegantie is in Oostende "**het Kursaal**". Het veel ruimte biedende pronkgebouw strekt zich langs de Dijk uit, langs weerszijden geflankeerd door een rij villa's die getuigen van grote bevalligheid, met achterwaarts uitzicht op het Leopoldpark en de stad. In de Grote Zaal woont, 's namiddags en 's avonds, het gedistingeerde publiek van Oostende concerten bij. Heel in het bijzonder 's avonds, wanneer de heren zich enkel kunnen vertonen in *rok* of in balkleding en de dames uit alle landen onder elkaar wedijveren met de pracht van hun toiletten en hun juwelen[.]

Wanneer de onmetelijke Grote Zaal helemaal gevuld is met de *fine fleur* van de *beau monde*, en het dient gezegd met ook de *demi-monde*, - op zulke momenten maakt Oostende een waarlijk grandioze indruk, zelfs op hen die wonen in een metropool. Na het concert biedt men elke dag een bal aan; maar het merendeel van de bezoekers zondert zich dan af in andere vertrekken, achteraan gelegen in het Casino. In de eerste ruimten is het kansspel openbaar en voor iedereen toegankelijk; zeker, hier loopt het zakencijfer van *Rood en Zwart* niet zeer hoog op en de meest gedurfde inzet wordt vastgesteld op 300 (driehonderd) frank. Het gokken in de strikte zin van het woord gebeurt in de *Cercle privé*, de grootste sociëteit (club) van Oostende, die nochtans geen te streng toetredingsstelsel hanteert en een toegangsprijs van 20 (twintig) frank vraagt. Aldaar spelen zich de interessante, onverwachte voorvallen af waarover, doorgaans en vanaf de volgende dag[,] heel Oostende op de hoogte is: verliezen en winsten [voor een bedrag] van verscheidene duizenden frank aan de roulettetafel en met *Rood en Zwart*. De meeste pralerige toiletten die deel uitmaken van nu eens "echte" prinsessen, dan weer van "music-hall" prinsessen, komen in alle verbondenheid met elkaar in contact[.] Men komt ook tal van deze kosmopolitische personages tegen van wie niemand iets afweet, tenzij dat zij alle casino's ter wereld regelmatig hebben bezocht en dat zij nooit zullen ontbreken zolang er speelzalen zullen geopend zijn. En dit toneel wordt, onveranderlijk, van 's morgens tot aan het morgenkrieken van de volgende dag voortgezet.

Onder de menigvuldige andere vermaken, past het in de eerste plaats "**de bloemenfeesten**" te vermelden, alwaar met gelijke wapens de goede smaak, de pracht en de schoonheid met elkaar wedijveren. Dit seizoen [1902] zijn zij wat gewijzigd geworden in vergelijking met voorgaande jaren. Men kan hen immers slechts in ogenschouw nemen binnen een begrensde omtrek, tegen betaling van een toegangsbewijs. Daardoor hebben zij veel verloren van hun oude glans, want toen nam de stad in haar geheel deel met een geweldige belangstelling in de confetti- en bloemenvechtpartijen, waarvan de sfeer zich nagenoeg over alle *rues élégantes* uitspreidde. Toegegeven, de optocht van heden met bombastisch getooide praalwagens wint aan intimiteit[.] Vanuit de confrontaties stijgt een stemming van grotere voornaamheid op en zij kennen die betreurenswaardige excessen niet meer, iets waar de voorbije jaren het deftige publiek zich van distancieerde. In ieder geval, de wedstrijden voor de mooiste praalwagen en voor het meest met vlaggen getooide balkon hebben tot zeer verheugende resultaten geleid.

Hoeft het gezegd, dat **de "sport"** evenmin afwezig is te Oostende. Een automobielkoers wisselt af met zeilsport, met wedlopen, met duivenschieting, met hondenraces[.] En er gaat voorwaar geen dag voorbij zonder dat er gelegenheid gegeven wordt[,] aan de Engelsen in het bijzonder[,] tot kansspel en weddenschappen. Het drukt bezocht zijn de snelheidswedstrijden met paarden, alwaar men premies uitlooft ter totale waarde van 400.000 (vierhonderdduizend) frank[.] In het bijzonder ter gelegenheid van de "Grote Prijs van Oostende" (*le Grand Prix d'Ostende*) bieden zij een

opperbest spektakel aan door de samenstelling van het publiek dat, bij grote gelegenheden, niet exclusief rekruteert in de rangen van de vakantiegangers, maar ook de elite bijeenbrengt van *sportsmen* die als burens overkomen van Brussel, of nog van Londen en zelfs van Parijs.

Tijdens deze dagen waarbij de Koning in persoon steeds de gewoonte heeft om aan deel te nemen, schittert Oostende in al haar glorie, terwijl zij onder haar scepter de miljoenen van de meest uiteenlopende naties en hun “schoonheden” (*beautés*) bijeenzamelt.

Al even indrukwekkend zijn de **“nachtfesten”**, wanneer de zee en de haven, gedompeld in een diepe duisternis, opgloeien door duizend lichten met een sprekende kleur, en dat vanuit die duisternis de vuurpijlen oprijzen in de richting van de Dijk die overgoten wordt met een magisch schijnsel door de vuurtoren en het geven van zijn lichtsignalen.

De grote **“optocht te paard”** van de officieren wordt aanzien als hét hoogtepunt van het (hoog)seizoen. Vragen om zich te laten inschrijven stromen vanuit bijna alle strijdkrachten toe en deze manifestatie is zeker te rekenen tot de aantrekkelijkste van het jaar.

Daarna komt september en met haar verslenzen langzamerhand deze stralende kleuren.

De hotels gaan dicht. Oostende, de **“stad Oostende”** openbaart zich meer en meer: de vissers die op eenvoudige wijze leven van de zee, de haven van waaruit de schepen naar Londen of naar Nederland afvaren, en voornamelijk de armoede en de armzalige toestand die men doorgaans gedurende het seizoen niet opmerkt, verblind als men is door de luister en de luxe.

De zomerresidentie van Koning Leopold van België – die voldoet aan zijn voorliefde voor de kosmopolitische badsteden (’s zomers te Oostende en ’s winters aan de Azurenkust) en die tijdens het seizoen van vorig jaar [1901] een zeer exotische gast, de Sjah van Perzië, in Oostende rondleidde -, ook [dit buitenverblijf] sluit haar deuren en laat de rolluiken neer, juist zoals de hotels van dewelke de activiteit ophoudt bij het einde van de zomer.

De koele herfstwind blaast vanuit de Noordzee. Daarop komen acht of negen tot droefheid stemmende maanden aan, waar alles in een diepe slaap tot rust komt[.] Totdat dit unieke, onvergetelijke spel van menselijke zwakheden, van passies en van het verdrijven van de tijd herbegint die, ieder jaar, te samen voor het seizoen in de Belgische badplaats elkander aldaar terugvinden

II. – Bevindingen, ca. 80 jaren later, van een kenner:

+++++

“ Samen aan zee: (...) Het was een uitgesproken elitair clubje dat elkaar ieder jaar rendez-vous gaf in de badplaatsen (...) Ze brachten er hun eigen leefstijl mee die totaal verschilde van die van de plaatselijke bevolking (...) Het stond [eerstgenoemden] goed zich te laten zien (...) Iedereen kende ook iedereen [aldaar] (...) De hotelgasten vormden als het ware één familie [aan de “table d’hôte”]” (...) Na de maaltijd kon de toerist zich terugtrekken in de leeszaal [met o.m. de “seizoenkrantjes” en de “liste des étrangers”. Er waren ook *speelzalen*]. Kortom, doordat men jaarlijks naar dezelfde badplaats kwam, informatie over de andere toeristen kreeg en samen aan ontspanning deed, mag men wel spreken van een select clubje dat samenkwam aan zee (...)” [vrij en aanzienlijk ingekort naar: Een eeuw vakantie: 100 jaar toerisme in West-Vlaanderen / door M. Constandt. -1986. – P. 21-23].

I. – De integraal weergegeven tekst zelf:

+++++

De genoegens van Oostende

door een ONBEKEND gebleven PUBLICIST

in het dagblad “*La Saison d’Ostende*”; 22 juli 1903, p. 5 (kol. 4 en 5).

(Hertaald en lichtjes bewerkt / een ietsje verduidelijkt door E. Smislaert zelf)

Van alle Europese badsteden neemt, onbetwistbaar, Oostende een eerste rangsrol in. Hoewel de Spanjaard er niet de warme zon van zijn land noch de Rus de vliegende sleden die door de koude steppen glijden, vinden, - [toch] verheugen [zowel] de ene als de andere zich over de zachte temperatuur die gedurende het gehele seizoen de overhand heeft. Trouwens, de roem van Oostende dient niet meer gemaakt te worden. “*The Queen of the Watering Places*” [De Koningin der Badsteden] is op de Britse eilanden beter gekend dan Brighton; de Parijzenaar twijfelt tussen Trouville en Oostende, en ten langen leste besluit hij de grens over te steken.

De *Koningin der Badsteden* heeft, op een relatief beperkte ruimte, de beschikking over vermakelijkheden die geen enkele hoofdstad zou kunnen voorleggen.

Dient er gewag gemaakt te worden van de heerlijk aandoende **baden in zee**, die telken morgen zo’n aanzienlijke menigte bekoren? Neen, nietwaar?

Het **strand**, met goudgeel fijn zand, dat licht hellend naar de zee neerwaarts gaat, biedt in augustus een sprookjesachtig uitzicht. Van op de dijk steekt gij boven de massa wandelaars uit: de *enen* begeven zich op weg naar de badkarren, de *anderen* zijn onder een tent rustig gezeten en turen de horizon af met hun verrekijkers; de *kinderen* amuseren zich door kleine zandheuvelds op te richten of door schelpen te sprokkelen[.] Op blote voeten, aan de zeekant. Ginder, verderop, beoefenen jongeren (jongens en meisjes) die gekleed zijn in lentekledij, het tennis- en croquet spel. In de verte ontwaart men de voetballiefhebbers die flink spelen[.] Zij die tuk zijn op het cricket spel, proberen elkaar de loef af te steken in zake behendigheid.

Wellicht verlangt gij om golf te spelen? Afspraak dient gemaakt te worden in De Haan aan Zee, op enkele minuten van Oostende, in het charmante badplaatsje dat zulke leuke cottages heeft.

’s Avonds brengt men de tijd door op de **Dijk**, in openlucht, of door een **symfonieorkest** dat onder de leiding staat van de heer Rinskopf, te beluisteren.

Na het concert, begint men aan het **bal**. Bevallige danseressen die fijn uitgedost zijn in hun balkleed, draaien met hun danspartners rond, onder de schittering van de kroonluchters en het fel fonkelen van de briljanten.

De “**sportsman**” kan zich gemakkelijk ontspannen: snelheidswedstrijden met paarden worden op de *Wellington* paardenrenbaan ingericht; wij komen daareven de “*Week van de auto*” [11, 13 - 18 juli 1903] af te sluiten; weldra zal het “*schieten op duiven*” heropend worden [in augustus, iedere dag, op de *Hippodroom Wellington*, uitgezonderd op rendagen].

Een kampioenschap in de schermkunst gaat, in de eerste dagen van augustus, te Oostende plaats grijpen; de liefhebber van de schermdegen zal er de beste schermers aan het werk zien [6 - 8 augustus 1903].

[Of] houdt gij meer van **toneel**? Gaat dan maar kijken hoe het “gezelschap” van de heer Mouru de Lacotte de successtukken vertolkt. In plaats van tweederangs acteurs die gij dacht aan te treffen, - in de kuuroorden is het doorgaans zo, - zult gij uiterst bedreven artiesten voor ogen krijgen. Mensen zoals de Tressy’s, de Lebreys? DE Carpentiers? De Juffrouwen Dupeyron, Laure Herdies, Suzanne Goldstein; op die wijze zou ik nog geruime tijd door kunnen gaan!

Hebt gij een voorkeur voor het “**café-concert**”? De “*Scala*” en het “*Eldorado*” zijn voorhanden.

Op uw weg, op ieder ogenblik, hoort gij de galm van koperen instrumenten: **muziekuitvoeringen** in het [Leopold]**park**, in het “**Bois** [de Boulogne] (het “Maria-Hendrikapark” ofte “’t Bosje”), op het Wapenplein, op alle kiosken; in één woord: het [zogenoemde] “**Festival permanent**” (het “*Bestendig Festival*”).

De poëet, [gezeten] op het duin of [kuierend] in de dreven van het Maria-Hendrikapark, zal misschien, naar het voorbeeld van Boileau, vinden ... “in een hoek van een bos, het rijm dat hem ontvloten was” ...

Het **staketsel** dat zich uit(s)trekt op het azuurblauw van de golven, biedt een unieke plaats voor ontspanning aan. Men kan er het in- en uitvaren van de schepen bijwonen, er de visvangst beoefenen, terwijl muzikanten hun mandoline-instrument betokkelen.

Andere lieden die verzot zijn op **jachtvaart** of **roeien**, zullen ooggetuigen zijn van boeiende races: zeilwedstrijden Dover-Oostende, langsheen de kust; regatta voor roeiers op de vaart Brugge-Oostende.

Gij kunt pleziertochten in zee maken, [- tot] aan Londen en de grote badsteden van Zuid-Engeland, Zeeland, Duinkerke; per kano, op de rede of op het kanaal.

“**Paper-Hunt(s)**” [sic], heel aantrekkelijk, en “**Gymkhana**” [sic] worden elk seizoen in onze stad gehouden.

Kortom, duizend veelsoortige feesten grijpen plaats. Men zou zich moeten in vieren houwen om alles te zien, alles te horen.

De **kinderen** beschikken hier over vermakelijkheden dewelke – zeker – de grootsteden hen niet kunnen bezorgen: wedstrijden voor kinderen, ritten op een ezelsrug in de duinen, gekostumeerde (gemaskerde) bals, bloemencorso’s.

Kort en bondig, wat weet ik nog?

De vreemdeling zal zeker genoeg scheppen in het bezoeken van de **badplaatsen van de kust**: De Panne, Nieuwpoort, Westende, Middelkerke, Blankenberge, Heist, Knokke. [En] “**Bruges-la-Morte**”, de ontzag inboezemende stad alwaar een religieuze stilte in de lucht hangt, [een] stad zo rijk aan haar kunstwerken, zo groots door haar architectuur.

Dijk, strand, Kursaal: alles draagt bij tot het aangenaam maken van het verblijf in Oostende.

En, wanneer de datum van de terugreis komt, dan zegt de vreemdeling “**Au revoir**” (tot ziens) maar niet “**Adieu**” (vaarwel).

II. – Weetjes en wat bedenkingen over de “seizoenspers”:

+++++

Wat vandaag en voorgoed voorbijgestreefd is, en derhalve niet meer bestaat, is de publicatie van zogenoemde “seizoenskranten”. In Oostende had men in het hoogseizoen dagelijks de alom gekende *“La Saison d’Ostende: seulle liste officielle des étrangers”* (1878-1938). Verspreid per seizoensabonnement à 5 toenmalige fr. Eerst 15 cent, vanaf 1896 10 cent per nummer. Vanaf 1886 4-6 pp. op 4-5 kolommen. 6 x per week tijdens de drukste tijd van het, wat men bedoelt als het ‘hoogseizoen’. Als oplage (in 1898): 6.000 lezers per dag. Eigenaar, drukker-uitgever: (tot 1910) de familie Daveluy, Kapellestraat (dichtbij de Kapellebrug), te Oostende. Dit dagbladje was ontstaan, einde juni 1878, uit de samensmelting van *“Le Courrier des Bains”* en *“La Liste des Etrangers”*. Over de redactie en de medewerkers in de loop der jaren zijn maar weinig persoonsnamen overgeleverd, zoals toen trouwens gangbaar was. Enkel H. Kirsch, J. Verbeeck, P. Jacquemain, Emile Mathy werden ergens vermeld. Wat humor kwam, wanneer het pas gaf, ook wel eens voor. “La Saison d’Ostende” d.d. 6 augustus 1913: “Eén van onze jonge uitgevers is, sedert vorige week, vader “d’un superbe garçon”. Het kaartje waarop de heuglijke gebeurtenis gemeld wordt aan de familie en aan de vrienden, stelt een baby voor wiens lichaampje omgord is met een band waarop men leest: *‘Vient de paraître’*” (dank aan de heer Dingens voor de vondst). ...En ja, wij treffen zelfs een vermelding van de latere, nu vergeten stedelijke archivaris-bibliothecaris (1919-1944) Carlos Loontjens (1892-1969) aan! Het krantje leunde officieus aan en bleef door de gratie Gods bestaan dank zij de veel krachtiger, toenmaals druk gelezen en gewaardeerde *“Echo d’Ostende”* ... Voor al deze gedetailleerde gegevens ben ik schatplichtig aan het door Patrick Vandenabeele samengestelde *“Repertorium van de Oostendse pers (1780-1940)”*, dat deel twee uitmaakt van zijn scriptie uit 1985: *“De Oostendse drukkerijen: een inleidend onderzoek [etc.], 1780-1940”*.

Telkens weer lukten, dag in dag uit, deze vaardige journalisten erin om in een kruimig editoriaal of hoofdartikel, gevarieerd van thematiek, de lof te zingen van Oostendes troeven en evenementen. In welluidend, sierlijk, inhoudsvol Frans – “avec des mots exquis et des tournures d’esprit de circonstance”, - de taal die de toon aangaf in het maatschappelijk leven en bedrijf van die tijd. Het is, nu nog, voor liefhebbers een plezier om te proeven. De onderwerpen die aangesneden en opgedist werden, waren uiteraard beperkt; de fraseologie daarentegen ruimer en bewonderenswaardig van invalshoeken en zienswijze. Het seizoen van het Oostende van *La Belle Epoque* (ca. 1890-1910 als kernjaren): ogenschijnlijk in al haar glans en glorie, in feite met een oppervlakkig en mondain cultureel leven ... Sindsdien bij ons ongeëvenaard, onovertroffen! En hoe was het mogelijk om per seizoen telkens weer daarover enkele dozijnen ‘opstellen’ uit te denken en toe te vertrouwen aan “*maar*” krantenpapier, in de waan dat het wat vluchtige “*eendagsvliegen*” waren, meer niet, hoogstens voer voor misschien hoop en al drie verzamelaars en een paar bibliotheken? Hadden zij geweten, dat ...!!! Immers, nu nog is de collectie van de krant “La Saison d’Ostende” zelfs buiten de Oostendse Openbare Bibliotheek die officieel de niet bijster wijzer makende benaming “Bibliotheek Kris Lambert” draagt, per computer en via internet opzoekbaar en raadpleegbaar in de zg. collectie “*Gescande Oostendse Documenten*” (G.O.D.).

Last but not least, de laatste *maar niet de minste constatacie*. Enkel het “briljante”, het “aangename”, het “glorieuze” werd, telkens weer, naar voren geschoven en bewierookt. Nimmer de werkelijk voorkomende, de woekerende ellende en het tekort bij de vele minderbedeelden en armen (Stefan Zweig had dit facet wél in zijn voorheen door mij gepubliceerd artikel van 1902 op het einde aangeroerd, weet je nog?). Iets waar in die jaren de moeizame doch gestadig doorbrekende arbeidersbewegingen van “roden” en “paapsen” overal te lande voor opkwamen en voor ijverden, - hen komt onze dank toe, het dient geprezen te worden en uit de vergetelheid gehaald ...

[Tussentijdse, voorlopige balans van het zomerseizoen,
voldoende geprononceerde conclusies?, door welke anonieme redacteur ??]

I. – Een willekeurig, significant tekstfragment:

+++++

(...) La Saison d'Ostende [*als gebeuren stricto sensu*] is, reeds nu, een groot, een zeer groot succes
(...) Zij die hebben kunnen vrezen voor een verval, zelfs voorbijgaand, van Oostendes glansperiode,
zijn er aan voor hun ongeprononceerde kleinmoedigheid.

(...) Een karakteristiek die men niet genoeg kan onderlijnen, van het tegenwoordige seizoen: de hoe
langer, hoe meer aanzienlijke toeloop van mensen met grote klasse in de maatschappij. Nooit heeft
men – noch te Oostende, noch zelfs elders – zoveel families tegelijk bijeen gezien[.] Families die
behoren tot alle aristocratieën van de sociale wereld: aristocraten van naam, van het leger, van de
rechterlijke macht, van het grootkapitaal, van de kunst.

Oostende oefent een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op het grote elitepubliek, wiens
aangroeiende toeloop aan onze badplaats een voorkomen van geraffineerd mondaine leven geeft,
iets wat men tevergeefs elders zou zoeken terug te vinden “ (krant *La Saison d'Ostende*; 11/8/1905,
p. 1)

II. – Beschouwingen:

+++++

* De pers was, vóór 1914, nog zeer machtig en penetrant inwerkend op de mentaliteit: 68 (!)
dagbladen en ongeveer 1700 (sic) tijdschriften (ibidem; 19/8/1905, p. 2).

* In een kleine brochure “Naar zee: promotie voor de Vlaamse [sic] kust” uit 2001 kwam Marc
Constandt terug op wat ons hier bezighoudt. Hij sprak zich nog concreter en qua sites nog ruimer uit
over de zogenoemde “*seizoenpers*”.

“(…) Heel wat badplaatsen gaven zelfs speciale seizoenkrantjes uit. De oorsprong daarvan ligt bij de
“*Liste des étrangers*”. De oudste versie startte omstreeks 1851 te Oostende; dat gebruik vond reeds
navolging in 1853 te Blankenberge. In dergelijke lijsten werden alle toeristen vermeld, samen met
de logiesinrichting waar zij verbleven. Zo wist men duidelijk in welk gezelschap men verkeerde en
werd de samenhang onder toeristen versterkt (…). Om volledig zicht te krijgen op nieuw
aangekomen toeristen werden er dan maar lijsten van gepubliceerd. Aangevuld met diverse
nieuwjes groeiden deze lijsten stilaan uit tot echte seizoenkrantjes. Voorbeelden zijn “La Saison
d'Ostende”, “Westende-Information”, “Le Littoral Nieuport-Bains”, “La Panne Plage” en
“L'Informateur de Knocke-Le Zoute” (…). De rijke traditie van de speciale seizoenpers geraakte na
de Tweede Wereldoorlog stilaan in de vergetelheid (…).” (p. 17, 19)

Eens “geschiedenis” geworden, kan - persoonlijk gesproken dan - schier uitsluitend de lectuur van
het hoofdartikel (p. 1) - met pittige, enthousiasmerende beschrijvingen over de charmes van het
dagelijkse seizoenleven te Oostende der zogenoemde “vreemden” en bron van inkomsten voor velen
van de plaatselijke bevolking – onze interesse en aandacht nog wekken en gaande houden. En
bewaren, in lengte van jaren, goede herinneringen aan wat eens was ...

* **1905** : Dit minieme excerpt biedt maar een voorsmaakje van wat voor heerlijk – althans volgens
het meermalen geciteerde krantje -, zo kwistig en zo rijkelijk het jaar 1905 in petto had voor deze

badstad die de toenmalige monarch nauw aan het hart lag. Hoewel zijn oponthouden ginds, begin de 20ste eeuw, reeds veel minder in aantal en qua intensiteit danig verflauwd waren. Zijn zeer jonge tweede vrouw, de zg. *Barones de Vaughan*, en hun beider kinderen, alsook en meer nog het rusteloze, intense reizen naar en in het buitenland (het jacht de '*Alberta*', naar de Côte d'Azur, naar diverse kuuroorden ter leniging van zijn kwalen) droegen nu zijn voorliefde en sympathie, zijn reisdoelen weg.

En dan - in het bruisend seizoenleven, volop in gang, nu eens met de pracht van de zon op een grijsblauwe zilte zee en met wat koelte en lichte wind op het mulle vergulde zand, dan al eens onderbroken door een mindere, niet prettige dag qua kwakkelende weersgesteldheid - mankeerde meer dan eens zijn zeventigjarige, rijzige koninklijke gestalte als spilfiguur in het wereldje van **zomers Oostende**. Dat - miskennen wij het niet en ondanks diens staat van ongenade van nu - toenmaals zovéél aan zijn gulle gunsten en verblijven aldaar te danken had, - en dat verduiveld goed wist en voor haar broodwinning en algemeen welvaren, succes en prestige zeer goed kon gebruiken!

Het Marie-Joséplein: wat souvenirs

verteld door **Gerard DESSEYN**

Op het "pleintje"

Op het Marie-Joséplein - je weet wel, boets middenin stad - staat een borstbeeld van August Beernaert, eertijds een politicus met naam en faam. Omkaderd door een prachtig smeedijzeren hekken, in 't groen van twee hoge bomen. Rondom hem een kleurrijke, vaak wisselende bloemenpracht.

Eens hebben dronken Noorse matrozen, na een nachtje "stappen", dit standbeeld beklommen en hem een matrozenmuts opgezet ...

Deze geboren Oostendenaar (26 juli 1829 - Luzern [Zwitserland], 6 oktober 1912) die zich naderhand te Brussel vestigde, ontving precies honderd jaar geleden de '*Nobelprijs voor de Vrede*' (1909) om zijn optreden als Belgisch vertegenwoordiger, met groot gezag, tijdens de Internationale Vredesconferentie van 1899 en 1907 (1). Dit is honderd jaar eerder dan President Obama!!!

Rond het "pleintje"

... waren ook andere dingen te beleven. Zo op een donderdagmiddag. Een vrouw had op de markt een krielhaantje gekocht. Fier als een gieter toonde zij haar aankoop aan een drietal keuvelende taxichauffeurs. Het levende dier stak eventjes de kop uit, uit de niet te zorgvuldige afscherming van zijn voorlopig verblijf. En koos, tot ontsteltenis van de vrouw maar tot jolijt van de taximannen, voor de vrijheid!

Onmogelijk hem nog te pakken te krijgen. Schoolgaande jeugd heeft het tevergeefs geprobeerd. Zij deelden zelfs hun boterhammen met hem! 's Nachts sliep hij veilig, hoog op een tak van één der bomen. Overdag pikte de vogel, eenzaam parmantig stappend, hier en daar een pier uit de grond of een weggegooid stukje brood. Het dier was er zich niet van bewust dat zijn gekraai, in de vroege morgen, de omwonende "stadsmensen" uit hun slaap wekte ... Maar ook zij konden er niets aan doen ...

Vier dagen verbleef hij op zijn Prinselijk Domein. Helaas, op een morgen kraaide de haan niet meer. Elkeen die van zijn verblijf afwist, vroeg zich af: wát was er gebeurd ??? Bouwvakkers van